

SLU Viltskadecenter
2026-02-03

Sveriges länsstyrelser

Viltskadecenters rekommendationer för bidrag och ersättning i samband med skador på gröda 2026

På uppdrag av Naturvårdsverket lämnar SLU Viltskadecenter (VSC) följande rekommendationer för bidrag och ersättningar enligt 11 § viltskadeförordningen (2001:724) och Naturvårdsverkets föreskrifter om bidrag och ersättningar för viltskador (NFS 2018:5). *Rekommendationerna ska läsas tillsammans med föreskrifterna.* På några platser hänvisas till särskilda paragrafer i dem. Hänvisningar görs även till ”Riktlinjer för förvaltning av stora fåglar i jordbrukslandskapet”, som innehåller ytterligare stöd och rådgivning.

De flesta belopp justeras utifrån prisbasbeloppet (från SCB) en gång om året. Alla bidrags- och ersättningsbelopp anges exklusive moms.

Rekommendationerna uppdateras kontinuerligt med ökad kunskap. Aktuell version finns alltid på Viltskadecenters webbplats.

Bidrag till skadeförebyggande åtgärder

Utgångspunkten för om bidrag ska beviljas eller ej är att åtgärden verkligen har förutsättningar att minska risken för skador.

Förebyggande åtgärder mot fågelskador på gröda (6 §)

Skrämsel och barriärer

Det finns flera typer av mer eller mindre beprövade skrämselåtgärder på marknaden. De som listas här är sådana som antingen utvärderats vetenskapligt eller som Viltskadecenter och länsstyrelsernas skrämselpersonal bedömer har tillräcklig effekt.

Bidrag kan lämnas med max 100 % för de flesta av nedanstående åtgärder av punkterna 1–7 i listan nedan. Bidrag till åtgärder som ljudskrämmor, laser och drönare (punkterna 8–10) bör om möjligt samordnas inom större områden med hjälp av en skrämselkonsulent. Om så inte är möjligt kan bidrag för en enskild åtgärd lämnas med max 50 % av inköpskostnaden, upp till 30 000 kr. Dessa produkter är väsentligt dyrare än övriga i listan, medan skrämseleffekten är ungefär densamma för samtliga metoder.

1. Skrämmande figurer (till exempel människosilhuetter i plywood eller filttyg)
2. Vimplar, flaggor och lapptyg
3. Drakar
4. Gasolkanoner, knallskott och pyroteknik
5. Fågelskrämma ”Hulken” eller motsvarande

6. Reflekterande skrämmor (till exempel reflekterande plastband, vindsnurror, spegelpyramider)
7. Barriärer (till exempel ”gåsstängsel” och vattenhinder)
8. Ljudskrämmor (som ”Field guard” och ”BirdAlert” eller motsvarande)
9. Laser
10. Drönare

Bidrag kan även lämnas till inköp av andra objekt och fabrikat än ovanstående om Viltskadecenter bedömer att de har motsvarande skadeförebyggande egenskaper.

Bidragen bör villkoras så att åtgärder som köps in med statsbidrag hanteras utifrån de råd om skrämsel som ges på s 17 i ”Riktlinjer för förvaltning av stora fåglar i jordbrukslandskapet”.

Bidrag lämnas inte till resor eller egen arbetstid för enskilda lantbrukare i samband med skrämselinsatser.

Länsstyrelserna bör även själva köpa in skrämselutrustning som kan administreras av deras personal eller särskilda skrämselkonsulenter. Utrustningen placeras ut på skadedrabbade fält eller lånas ut till lantbrukare som förbinder sig att sköta om och återlämna den.

Material kopplat till skydds jakt (som bulvaner och kamouflagén) bör i första hand finnas för utlåning hos Jägareförbundet och i andra hand hos länsstyrelsen.

Åtgärder för att locka/avleda

Länsstyrelsen kan finansiera avledningsåkrar eller avledningsfodring, företrädesvis genom fleråriga avtal (3–5 år) med lantbrukare.

Fält som drabbats av skador kan lösas in med viltskademedel för att fåglarna ska få gå kvar och därmed avlasta andra oskordade fält.

Ersättningar för skador

Ersättningar för fågelskador på gröda

Skäl att betala ut ersättning (25 §)

För att ersättning ska beviljas ska lantbrukaren ha vidtagit någon form av åtgärder i syfte att förhindra skador på den gröda ansökan avser. Bedömning av vad som är en rimlig insats måste göras i varje enskilt fall, eftersom det varierar med bland annat fältstorlek och antalet fåglar i berörda områden.

Ersättningar för direkta kostnader

Länsstyrelsen får lämna ersättning upp till 100 % för direkta kostnader för skador på gröda. Ersättningens storlek beräknas utifrån skillnaden mellan skadad och oskadad gröda i samma fält.

Vid besiktningstillfället bedömer besiktningspersonen både vilken eller vilka fågelarter som orsakat skadan och skadans omfattning. Strax innan skörd, alternativt vid tröskning, gör besiktningspersonen en slutbedömning av skördebortfallet. Därefter

beräknas värdet av skadan. Aktuella priser erhålls från uppköpare (till exempel Lantmännen).

Framtagande av marknadspriser för olika grödor

Samma gröda kan variera mycket i pris beroende på regionala skillnader i årsmån och andra förutsättningar som råder hos enskilda lantbrukare. Priserna kan även variera med globala omvärldsfaktorer mellan enskilda år eller längre perioder.

Nedan följer några sätt att få fram så korrekta priser som möjligt.

Pool 1-pris

Spannmål, raps och majs odlas oftast inte på kontrakt. Kontakta Lantmännen för orientering om rådande prisuppgifter.

A conto-pris

Lantbrukarna uppger ibland a contopriser, men vet inte vad de kommer att landa på. Lantmännen sätter a conto-pris till lantbrukarna i augusti. Slutpriset sätts i november. Det är svårt att få information om priser på odlad gröda under säsongen. Kontakta Lantmännen, Svenska Foder eller andra uppköpare och fråga efter priserna i slutet av året.

Kontraktsodling

Information om kontrakterade priser på ärtor, bönor, potatis och vall finns på lantbrukarnas avtal inför odlingssäsongen.

Ensilage, hö, slåttervall och liknande

Storbal ersätts med max 960 kr/bal. Summan inkluderar merarbete.

För slåttervall erhålls aktuella priser via rådgivare hos Hushållningssällskapet eller husdjursföreningar, till exempel Växa.

Inlösning av skadade fält

Fält som drabbats av skador kan lösas in med viltskademedel för att fåglarna ska få gå kvar och därmed avlasta andra oskördade fält.

Stöd för kostnader i samband med viltskada (34 §)

Ersättning får lämnas med upp till 100 % för kostnader, inbegripet arbetstid, för:

- Merarbete för sortering av skadad gröda.
- Omsådd av skadad gröda.

Arbete ersätts med 480 kr/timme.

Ta reda på (fråga) vad lantbrukaren betalat för utsädet.

Det ingår inte i besiktningspersonernas uppdrag att göra bedömningar kring omsådd. Lantbrukaren avgör om samma eller alternativ gröda ska sås om. Majs är nästan alltid värt att så om. Om det går dåligt bör lantbrukaren prova någon annan gröda.

Uppstart och ändringslogg 2026

2026-02-03: Uppdatering av rekommenderade belopp utifrån prisbasbeloppet 2026.
Specificering av maxbelopp för bidrag till förebyggande åtgärder. Utökade texter om bidrag och ersättningar.